

TRØNDERSK NATUR

SUPPLEMENT

NR. 2 - 1979

**FUGLELIVET PÅ STEINKJERMYRA I SNÅSA,
OG I OMRÅDENE OMKRING.**

AV TORGEIR NYGÅRD

TRØNDERSK NATUR SUPPLEMENT

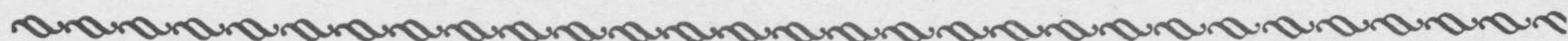
er en publikasjonsserie som tar sikte på å gjøre tilgjengelig for publikum arbeider som er for store til at de kan gå inn i "modertidsskriftet" TRØNDERSK NATUR" uten videre. Rapporter fra faunistiske og botaniske undersøkelser er vanligvis av en slik karakter, men også andre typer av stoff vil være aktuelle.

Supplementene vil komme ut uregelmessig, avhengig av stofftilgangen, og må kjøpes hver for seg. De vil bli kunngjort i TRØNDERSK NATUR, og prisen vil bli oppgitt i hvert enkelt tilfelle.

Manuskripter til TRØNDERSK NATUR SUPPLEMENT sendes til TRØNDERSK NATUR, postboks 1719, Rosenborg, 7001 Trondheim.

Postgiro: 3 60 19 52

Redaktør: Torgeir Nygård

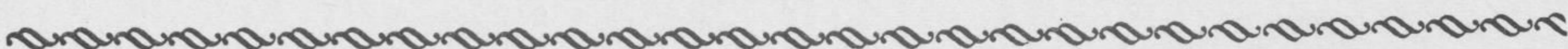
Tidligere utkommet i serien:

Nr. 1-79: Ornitologiske undersøkelser i Berglia, Nesådalen og Sandålegda, Grong kommune, 1978. (Av Kjell Arne Furunes)

Kommende nummer:

Nr. 3-79: Ornitologiske undersøkelser i Borgsåsen og Tromsdalen, Levanger og Verdal kommuner. (Av Knut Krogstad)

Pris for Nr. 1, 2, og 3: Kr. 10,- pr stk.

Trykk: Rosenborg Offset, Trondheim

Forsiden: Brushane i full praktdrakt.

Alle foto ved forfatteren.

**Fuglelivet på Steinkjermyra i Snåsa,
og i områdene omkring.**

Av

Torgeir Nygård

REFERAT: *Sammensetningen av fuglefaunaen på Steinkjermyra i Snåsa ble våren 1978 undersøkt ved bruk av kartmetoden. Det ble påvist i alt 87 territorier fordelt på 16 arter. Dette gir en tetthet på 58 territorier pr. km². Gulerle, småspove og rødstilk var de dominerende artene. Åsamyra blir også framhevet som ei rik fuglemyr. Resultatet av linjetakseringer i blandingsskog, granskog og lauvskog er gjengitt. I alt 103 fuglearter er registrert i området, hvorav 91 er påvist hek-kende eller antas å hekke.*

Steinkjermyra blir vurdert til å ha regional, sannsynligvis også nasjonal verneverdi. Det store dyrkingsprosjektet som er planlagt i området blir diskutert. Det bør vurderes nøye om prosjektet kan gjennomføres på en slik måte at de viktigste verneinteressene ikke blir skadelidende.

Torgeir Nygård, Zoologisk institutt, Bernhard Getz gt. 6,
7000 Trondheim.

Manuskriptet mottatt i mai 1979.

INNHOOLD

	side
Referat.....	3
INNLEDNING.....	5
OMRÅDEBESKRIVELSE.....	6
BESTANDSTAKSERINGER.....	11
Beskrivelse av takseringsområdene.....	11
Metoder og materiale.....	14
Resultater og diskusjon.....	15
SAMLET ARTSOVERSIKT.....	28
DE ORNITOLOGISKE VERNEINTERESSENE.....	34
LITTERATUR.....	38

INNLEDNING

De ornitologiske undersøkelsene i Imsdalen i Snåsa som ble foretatt i mai og juni 1978 kom i stand etter et initiativ tatt av Nord-Trøndelagsavdelingen av Norsk ornitologisk forening. Undersøkelsene ble støttet av Miljøverndepartementet og Nord-Trøndelag fylke. Formålet har vært å foreta de registreringer som er nødvendige for å kunne vurdere områdets betydning for fuglefaunaen. Det er lagt spesiell vekt på å få undersøkt myrområdenes fuglesamfunn kvantitativt. I tillegg er det gjort grove kvalitative takseringer av de forskjellige skogstypenes fuglesamfunn.

Ansvarlig for gjennomføringen har vært Torgeir Nygård. Ove Steinkjer har delvis assistert under feltarbeidet og Toralf Tysse har velvilligst stilt sine notater fra 1977 til min disposisjon.

Imsdalens myrer er foreslått oppdyrket i samband med en planlagt senkning av vassdraget gjennom dalen, et prosjekt som hvis det blir gjennomført blir et av de største i landet. Det ble sist i 1967 utført en markundersøkelse av myrene for å klarlegge deres dyrkingsverdi, og de kostnader oppdyrking ville føre med seg.

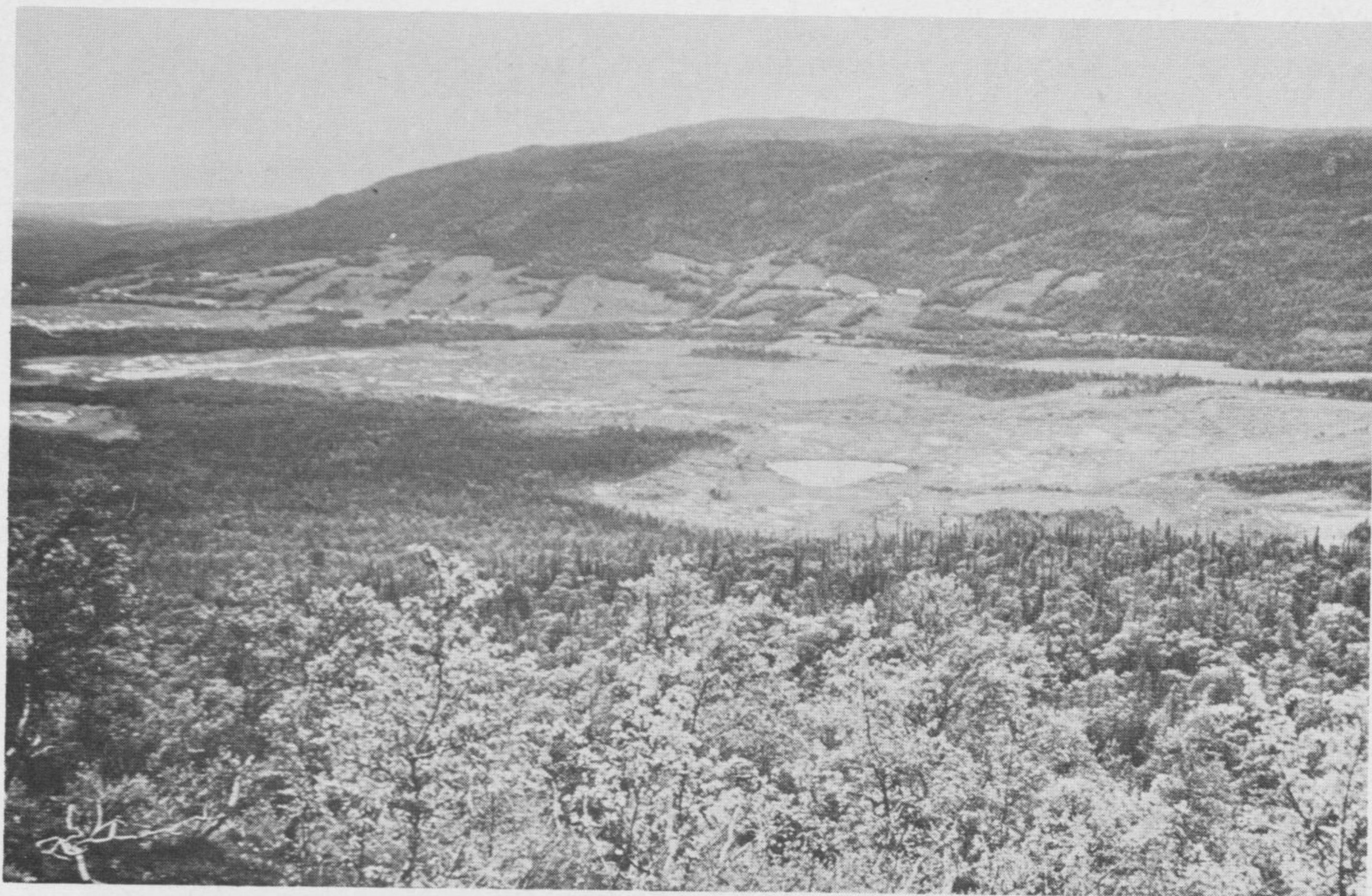
OMRÅDEBESKRIVELSE

Imsdalen er vist på figur 1 og 2. Fra Imsmenningen ca. 500 meter over havet renner elva Imsa i vestlig retning i ca. 16 km. På denne strekningen renner den for det meste i fosser og stryk, først i en trang dal, senere flater den seg ut. Ved øvre del av Steinkjermyrene blir elva djupere og stillere, og fortsetter i små meandre tvers over myrene, omkranset av frodig løv- og blandingsskog. Ved stor vassføring kan elva på grunn av sitt trange utløp flomme over, og sette store arealer av myr og dyrkamark under vann. Før elveterskelen ved Vesterås flyter Stigåa, Rossa og Snøåselva sammen med Imsa. Elva får videre navnet Jørstadelva, og renner ca. 15 km. videre mot nordvest før den munner ut i Snåsavatnet ved Grønøra.

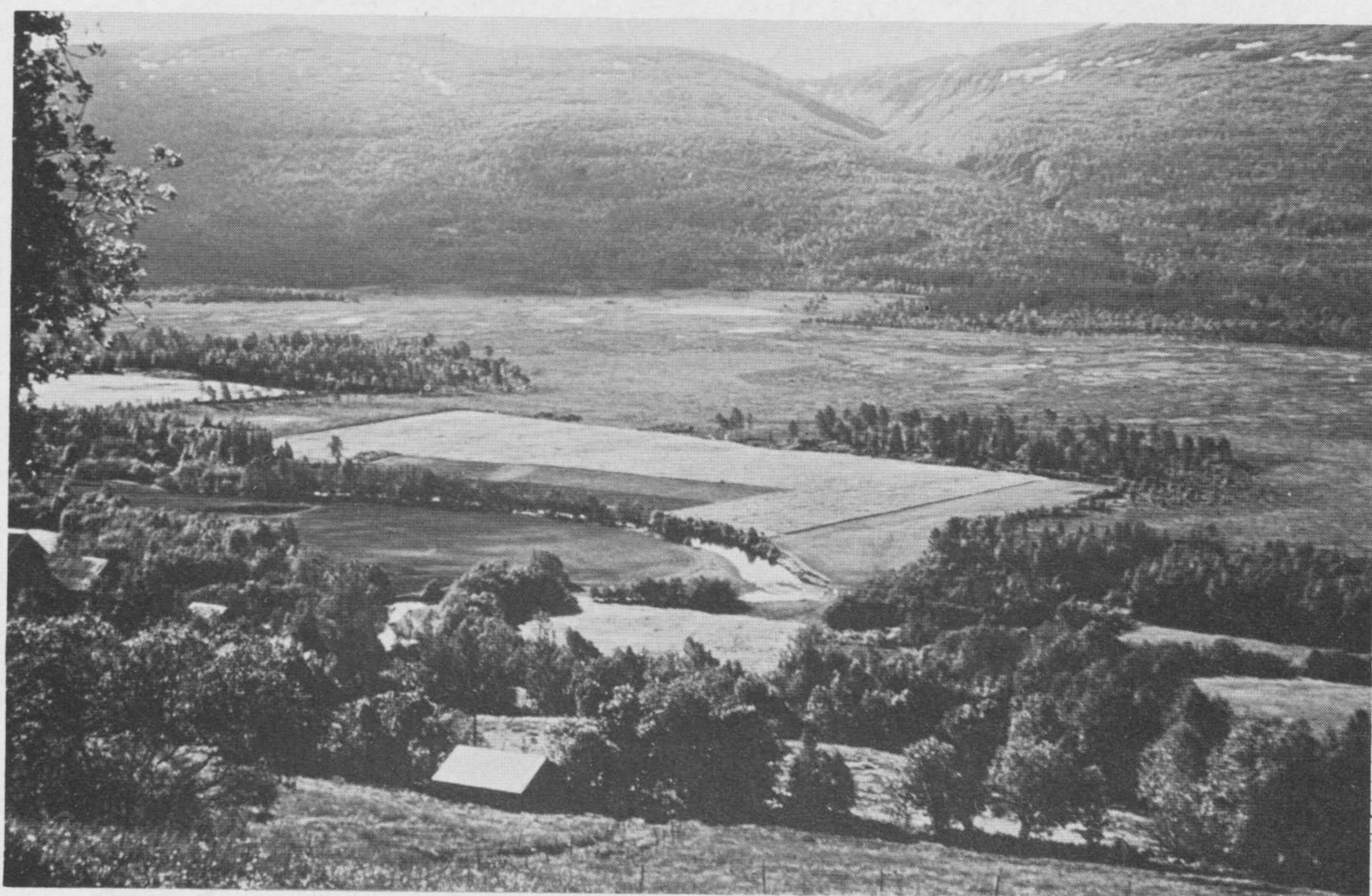
Imsdalen domineres av de store, flate og våte myrene nederst i dalen. Disse er av den ombrogene typen (nedbørsmyr), og ligger 185-200 meter over havet. Steinkjermyra, med sitt areal på ca. 2 km² er den dominerende myra, dernest kommer Åsamyra, på ca. ½ km². Begge disse myrene er delvis oversådd med vannpytter og tjern. Noen av disse tørker inn i tørre perioder. Samlet myrareal i dalen er ca. 4 km².

I dalsidene er det blandingsskog og barskog som dominerer, med et bjørkebelte opp mot snaufjellet. På sørsida av dalen er skogen av en skinnere type enn på nordsida. I dalbunnen er det granskog av god bonitet på fastmarka. På nordsida av dalen er berggrunnen kalkholdig, og dette fører til store innslag av høgstaudesamfunn. Her ligger også alle gårdene og dyrkamarka. Det fins 10 gårdsbruk i dalen.

Vestover i dalen, ved Stigåa og Rossa, blir myrene mindre våte, med fastere torvdekke, bedre drenering og store innslag av minerogen myr (jordvassmyr). Vestover i Roktdalen drives det utstrakt skogsdrift.

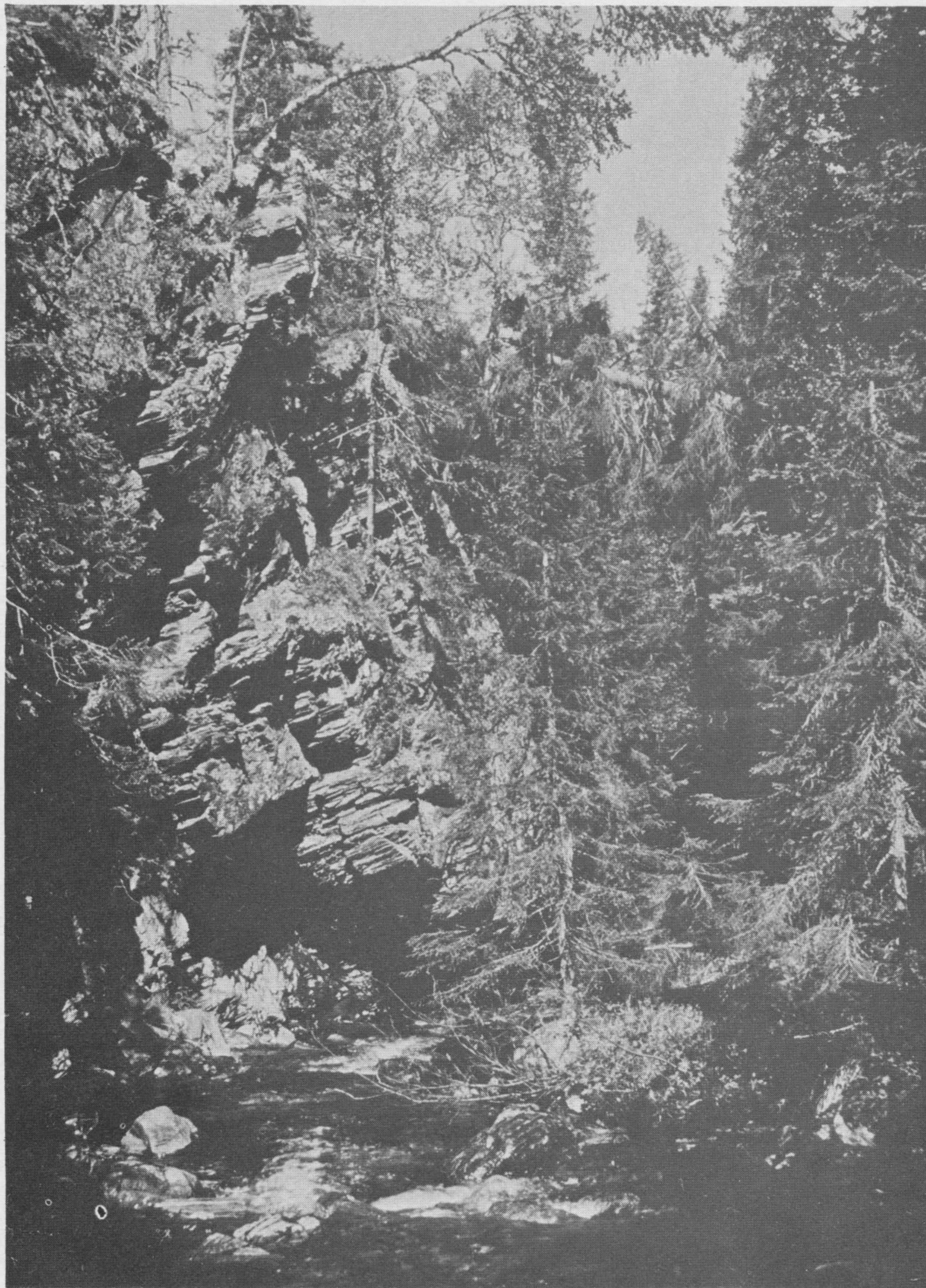

Utsyn over Steinkjermyra fra sør. Såtjønna i forgrunnen, gårdene og dyrkamarka i bakgrunnen. Åsamyra helt til venstre.

Steinkjermyra sett fra den øverste av Steinkjergårdene. Store Landskoro i bakgrunnen.

Sørsida av dalen blir gjennomskåret av tre dype "canyonformede" elvedaler. Det er elvene Stigåa, Store Landskoro og Lille Landskoro som her har gravd seg igjennom den løse berggrunnen.

Typisk terreng i Lille Landskoro.

Fig.1

NEDRE DEL AV IMSDALEN MED STEINKJERMYRENE

Kart "SNÅSA"
M 711:1823 III
UTSNITT

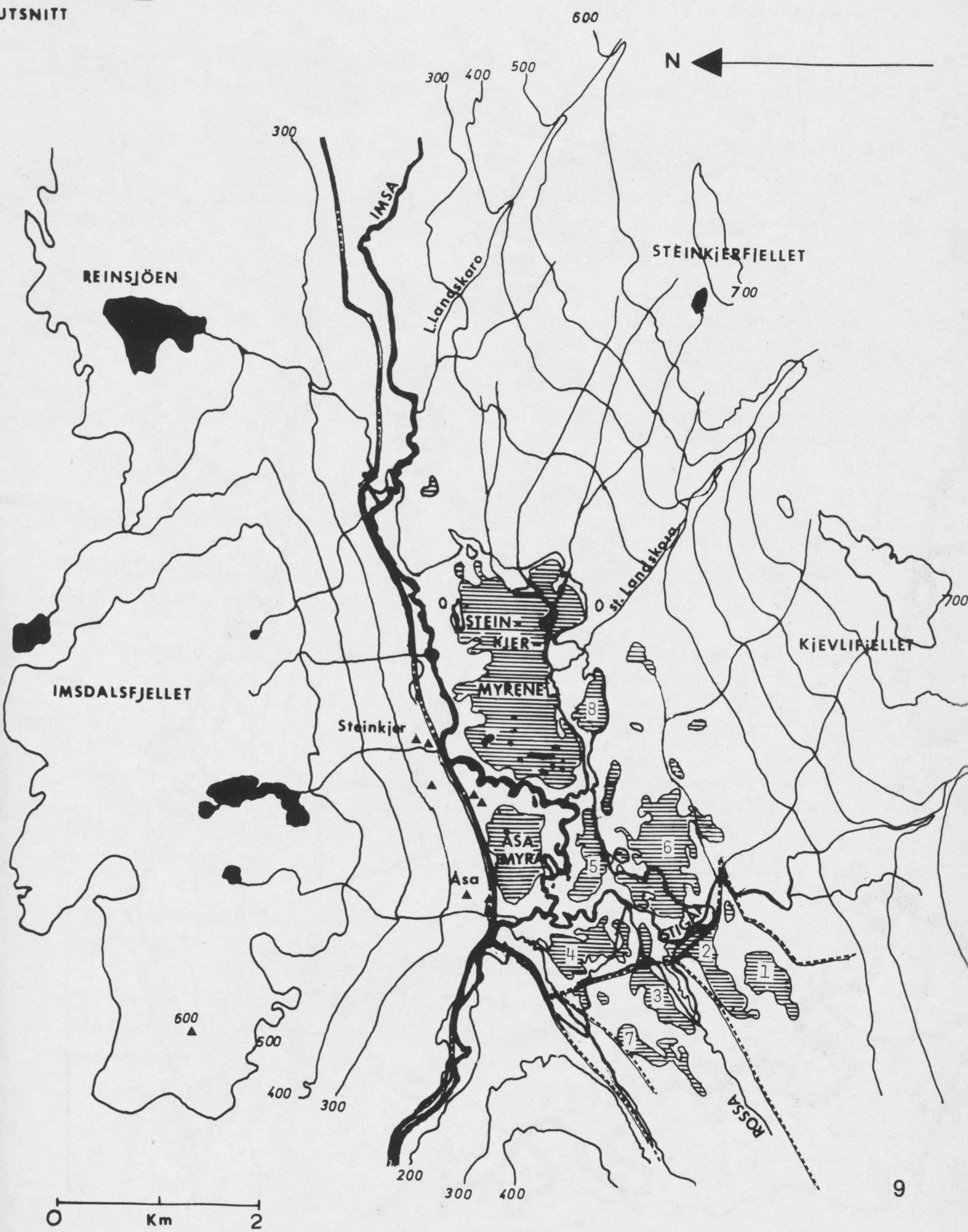
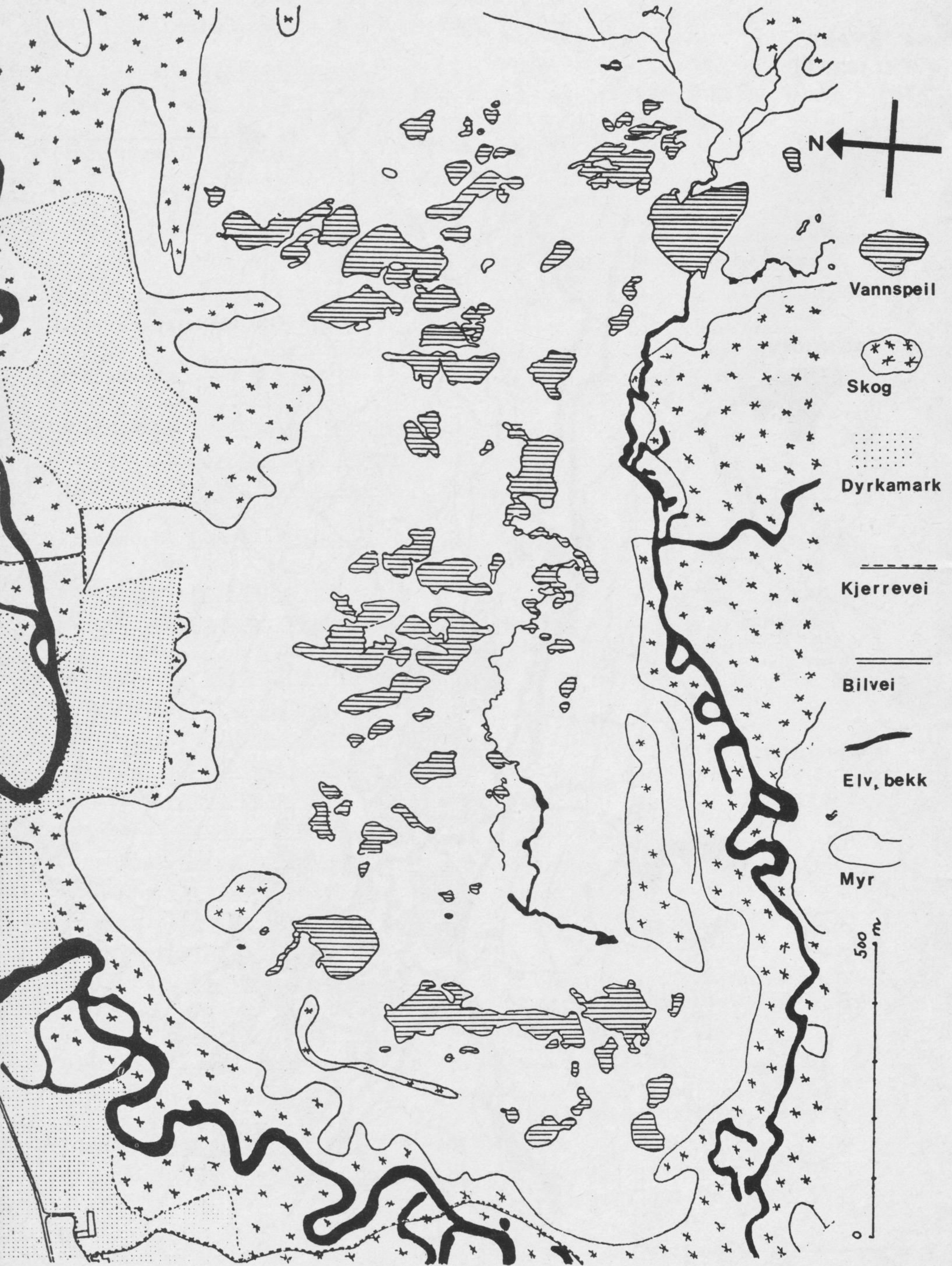

Fig. 2.

STEINKJERMYRA

BESTANDSTAKSERINGER

Det ble foretatt takseringer av hekkefuglbestanden på de største myrene og i skogliene omkring. I de forskjellige skogstypene ble det gått linjetakseringer, og på de største myrene ble det foretatt totaltelling. Steinkjermyra ble taksert etter kartmetoden.

Beskrivelse av de takserte områder.

Steinkjermyra.

Denne myra er den klart største i dalføret, med sine nærmere 2000 mål. Dens beliggenhet er vist på kart (side 9). Det er ei ombrogen myr (nedbørsmyr), med en meget fattig vegetasjon. Torvmosene (Sphagnum sp.) dominerer, og ellers er gråmose, reinlav, torvull og bjønnskjegg vanlige arter. Tuene er ofte bevokst med lyngarter, med røsslyng som den dominerende arten.

Myra er mange steder uframkommelig, noe som til en viss grad vanskeliggjorde takseringene. Myrddybden er mellom 1 og 2 meter, med et gjennomsnitt på 1,4 meter (Hovde 1967).

Steinkjermyra er oversådd med pytter og tjern (se fig. 2), og Såtjønna er den største av dem. Den får tilløp fra Østre og Vestra Sæterbekken, og Svartbekken. Bekken fra tjønna flyter sammen med Store Landskoro på sørsida av myra. Mange av pyttene blir tørrlagt i nedbørsfattige perioder.

På nordsida av myra flyter Imsa, omkranset av tett kantskog av bjørk, or, rogn, hegg og selje. Her er det også en del dyrka mark på begge sider av elva.

Åsamyra.

Denne er den nest største av myrene i Imsdalen, og ligner Steinkjermyra i beskaffenhet. Egentlig er Steinkjermyra og

Åsamyra samme myr, gjennomskåret av Imsa. Vegetasjonen er stort sett lik, og den er like våt og uframkommelig. Også denne myra har en rekke vannspeil. Gjennomsnittsdybden er 1,8 meter (Hovde 1967), og arealet ca. 400 mål.

Nysætermyra.

Denne har jevn helling mot nord. Vegetasjonen består hovedsaklig av fattige lyngtuer, men med et litt rikere drag mot nord.

Krokåtmyra.

Ei langstrakt fattigmyr, med en rikere dreneringssone på begge sider, altså ei typisk nedbørsmyr. Et parti har åpne vannspeil.

Skogslåttmyra.

Denne myra har hovedsaklig fattig lyngvegetasjon, men har en brei lagg (dreneringssone) mot nord.

Hamptjønnmyra.

Midtre del av myra er starr- og myrullbevokst, mens store partier på begge sider er av fattigtypen.

Stormyra.

Denne myra ligger på østsida av Stigåa, og er ei av de største i dalen. Myra har god helning, og er av en helt annen karakter enn de andre store myrene i dalen. Vegetasjonen består hovedsaklig av duskull og starr, og er derfor av en rikere karakter rent botanisk. Enkelte isolerte parti er av fattigmyrtypen.

Litlraumyra.

Denne myra ligger mellom Stormyra og Åsamyra, men ligner ingen av dem. Det er ei nokså tørr fattigmyr, som skråner svakt. Få rikere parti finnes.

Blandingskog (bar/lauv).

I nedre deler av Imsdalen er blandingskogen meget frodig, spesielt på nordsida, der de aller fleste takseringene ble gått. Feltskiktet er frodig, med store innslag av høgstauder som tyrihjelm og turt. Ellers er gras- og lågurtsamfunn dominerende, bare enkelte partier består av blåbærlyng og andre lyngarter. De dominerende treslagene er bjørk, gran, or, hegg, selje og rogn. Osp finnes på gjengrodde seter-voller, hist og her står ei og anna furu. Det drives moderat hogst enkelte steder.

Granskog.

Den takserte granskogen ligger i dalbotnen, og er ytterst homogen. Skogen er av god bonitet. Feltskiktet består så å si utelukkende av blåbærlyng.

Lauvskog.

Arealet langs elvene er bevokst med tett lauvskog. Feltskiktet består av grasarter og større urter som skogsstorkenebb og mjødurt. På våte parti er starrarter dominerende. Bjørk og or er de vanligste treslagene, ellers fins rogn, hegg og selje. Flere steder er det tett vierkratt.

Metoder og materiale.

Steinkjermyra ble totaltaksert etter kartmetoden, som beskrevet av Enemar (1959) og behandlet av Alm et.al., (1965), og Svensson (1978). Dette går ut på at en går over et takseringsfelt flere ganger og noterer på et kart alle observasjoner av fugl med territoriell atferd ved hjelp av symboler og tegn. (Jeg benyttet i denne undersøkelsen kopier av økonomisk kartverk, målestokk 1:5000). Stasjonære individer vil da etter hvert framtre som en gruppe av symboler. Myra ble gått over 5 ganger, hvorav 4 var grundige takseringer. Sterkt fargede sløyfer ble brukt til å lette posisjonsangivelsene i terrenget.

Det takserte arealet utgjorde $1,5 \text{ km}^2$. Den gjennomsnittlige takseringsintensiteten var 14,1 minutter pr. 100 mål pr. taksering. Det ble ikke fulgt noen bestemt løype under takseringene.

Målet var å få en god inventering for alle arter. Svensson (1978) anbefaler for dette formål 5 gjennomganger, hver på minst 10-20 minutter pr. 100 mål. Ved inventering av større, lettoppdagelige arter anbefaler han tre gjennomganger, hver på minst 10-20 minutter pr. 100 mål. Det ble også forsøkt å holde avstanden mellom løypene til maksimalt 200 meter, og at ingen deler av takseringsområdet lå mer enn 100 meter unna løypa. Enkelte ganger kunne avstanden bli større på grunn av myras uframkommelighet.

Metoden er opprinnelig utarbeidet med tanke på taksering av spurvefugler i skog, og lar seg derfor ikke dirkete overføre til myr. Myrfuglene har mye større mobilitet, og en må i stor grad bruke skjønn ved inntegning av revirene. Vadefugler eksponerer seg vanligvis godt i hekketida, noe som gjør at en kan sette antallet takseringer relativt lavt, og likevel oppnå en god nøyaktighet, som vist av Svensson (1978). Ved få takseringer kan en vente underestimering av slike arter som gulerle, heippiplerke og sivspurv. Steinkjermyra ble taksert 27. og 28.5, 16., 18., 20. og 23.6.

De andre myrene ble gått over bare en gang, men med unntak av Åsamyra og Stormyra har disse en moderat størrelse, så resultatene av inventeringene gir sannsynligvis et nokså riktig bilde av hekkefuglbestandene på disse også.

Det ble foretatt linjetakseringer i dalsidene omkring, samt i kantskogen langs Imsa, for å få et inntrykk av den generelle sammensetningen av fuglelivet i de ulike vegetasjonstypene i dalen. Linjetaksering foregår ved at en går sakte gjennom terrenget og noterer alle territoriehevdende individer innenfor en avstand av 75 meter til hver side.

Resultater og diskusjon.

Steinkjermyra.

Tabell 1 viser antall territorier til de enkelte artene, og deres relative dominansverdi. Det ble funnet i alt 16 stasjonære arter, med tilsammen 87 territorier. Tettheten blir da ca. 58 territorier/km². Tallene for Forramyrene i den følgende diskusjonen er tatt eller beregnet fra Moksnes (1977).

Gulerla er den tallrikeste arten, og utgjør ca. 30% av den stasjonære fuglebestanden. Gulerla er en art med en typisk østlig utbredelse her i landet (Haftorn 1971), og en såpass tett bestand så langt vest er bemerkelsesverdig. På Forramyrene er dominansen bare ca. 1%. Her er det heippiplerka som ser ut til å fylle samme økologiske nisje (begge artene lever av insekter). Høydeforskjellen kan være en forklaring på dette forholdet. Steinkjer-myra ligger på ca. 200 meter over havet, Forramyrene på ca. 400 meter over havet. Se fig. 3 og 4 for sammenligninger mellom Steinkjermyra og Forramyrene.

Vadefuglene har en samlet tetthet på ca. 34 territorier pr. km². I Forraområdet i 1971-72 hadde vadefuglene en tetthet på ca. 33 territorier/km².

Småspoven har en dominansverdi på ca. 16%, mens den på Forramyrene utgjorde 7%. Forholdet var omvendt for heiløa, med 7% dominansverdi på Steinkjermyra og 15% på Forramyrene.

Rødstilken har omtrent samme tetthet på Steinkjermyra og Forramyrene, ca. 9% begge steder. Spesielt småspoven, gluttsnipa, vipa og heiløa er arter med stor aksjonsradius, og vil enkelte ganger varsle eller klandre i små grupper. Dette gjør dem vanskelig å taksere etter kartmetoden, derfor må de oppgitte tallverdier betraktes som omtrentlige, da en stor porsjon subjektivt skjønn er brukt under integreringen av revirene. Vanskelige arter i så måte er også rødstilken, grønnstilken og fiskemåken, men disse vil likevel varsle mer intenst i sentrum av reviret enn de forannevnte artene.

Endene er også en vanskelig gruppe, da hannene forsvinner fra området i det hunnene legger seg på reiret. En bør derfor være tilstede før rugingen begynner, eller etter at kullene er klekt. Antageligvis hekker det flere par ender på og ved myra enn det som framgår av tabell 1.

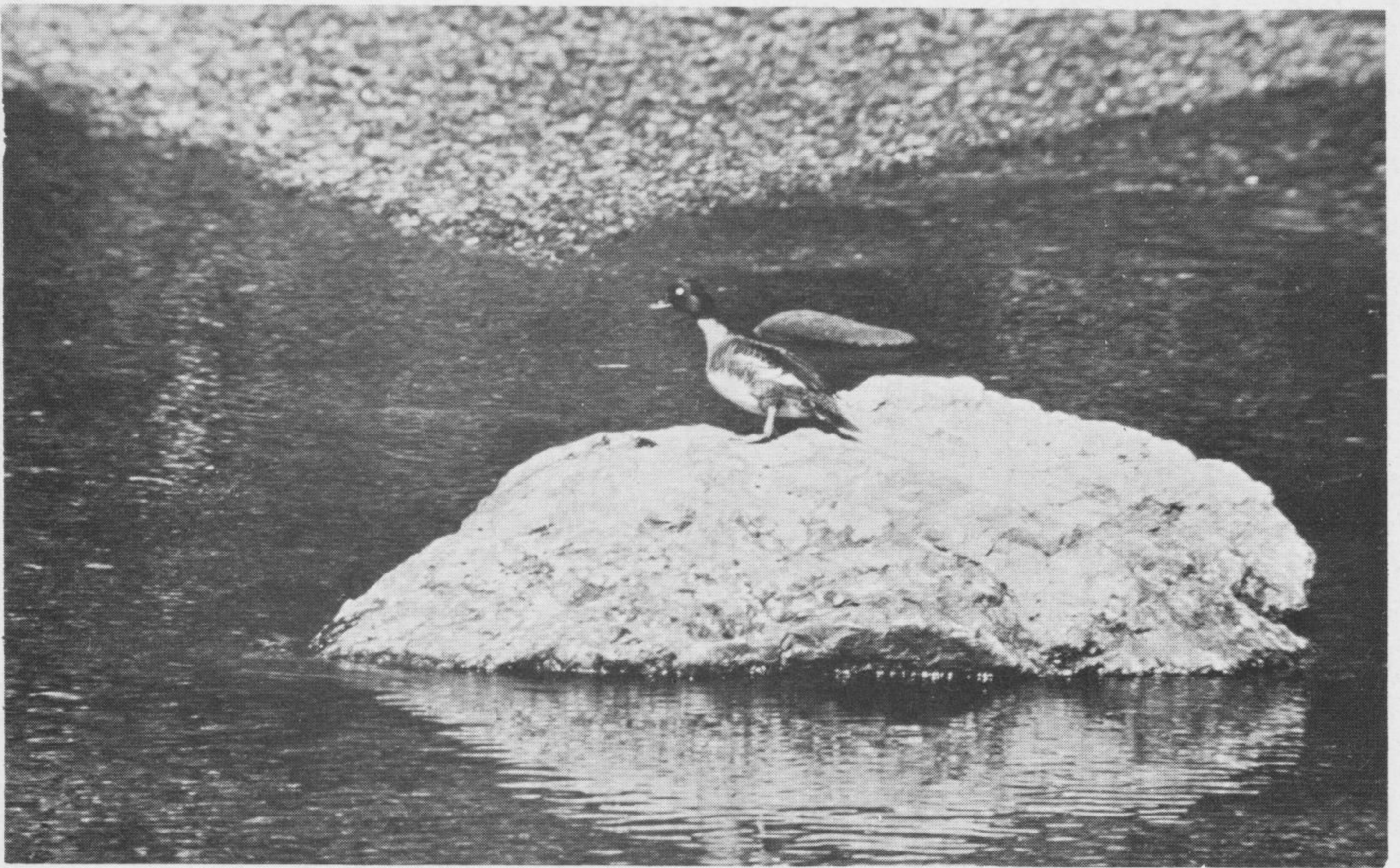
Enkeltebekkasinen er knyttet til våte grasmyrer, og en nøyere gjennom søking av kantskogen og de minerogene dreneringssoner ville sikkert avdekt flere revir.

Når en ser på fig. 4 er likheten mellom Steinkjermyra og Forramyrene slående når de forskjellige fuglegruppene behandles for seg, liksåvel som den totale tettheten. Dette skyldes utvilsomt at disse myrene er meget like i utforming, spesielt er likheten mellom Skillingsmyrin i Forraområdet og Steinkjermyra stor. Sannsynligvis er høydeforskjellen ansvarlig for variasjonene artene imellom.

Karakteristisk for disse to myrene er den store frekvensen av åpne vannspeil, som helt åpenbart er en forutsetning for at vadefuglene skal finne biotopen attraktiv. I de mange pyttene er det en rik produksjon av insekter, som sikkert utgjør

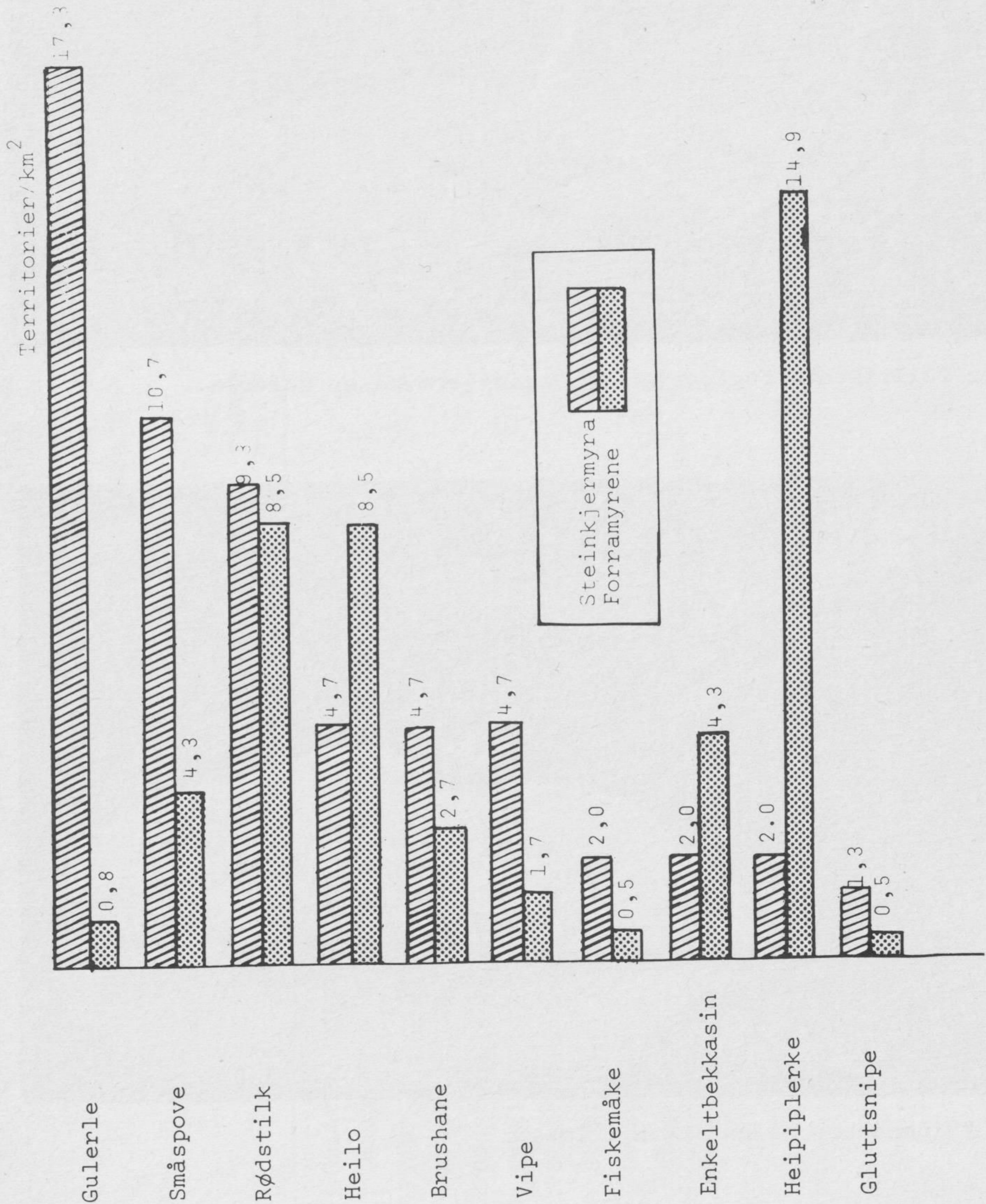

Den tallrikeste fuglearten på Steinkjermyra er gulerla.

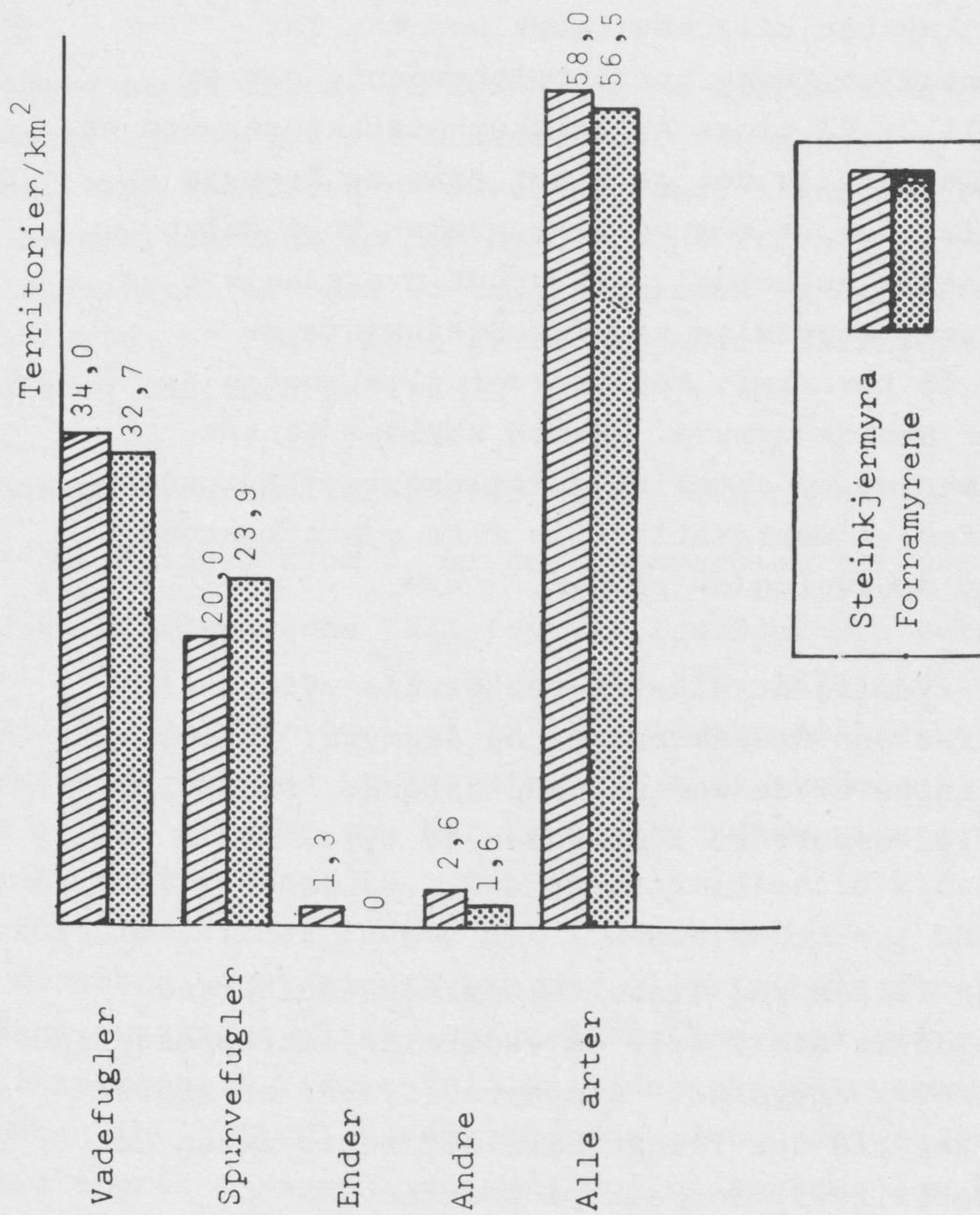

En kvinandhunn på en stein i Imsa.

Figur 3. Sammenligning av noen arters tetthet på Forramyrene (beregnet middelerdi for 1971 og 1972) og Steinkjermyra i 1978. Data for Forramyrene etter Moksnes (1977).

Figur 4. Sammenligning av de ulike fuglegruppernes tetthet og den totale fugletetthet på Forramyrene (beregnet middelferdi for 1971 og 1972) og Steinkjermyra i 1978. Data for Forramyrene omarbeidet etter Moksnes(1977).

mye av næringsgrunnlaget for denne fuglegruppen. I og med at fuglesamfunnene på Forramyrene og Steinkjermyra er så like, vil jeg anta at næringsforholdene også er ganske like.

Det er verdt å merke seg at klassifikasjonene "rikmyr" og "fattigmyr" bare referer seg til botaniske kriterier. Steinkjermyra og Skillingsmyrin i Forraområdet er gode eksempler på at botanisk fattige myrer kan være de rikeste fuglemyrene.

De andre større myrene.

Disse ble bare taksert én enkelt gang, og det er derfor en større usikkerhet knyttet til resultatet her enn for Steinkjermyra. Antallet funne territoriehevdende par er listet opp i tabell 2. På tross av usikkerhetsfaktoren som er knyttet til tallene, skulle det gå klart fram at Åsamyra er den myra som skiller seg ut som en klar nummer to i dalen når det gjelder antall hekkefugl. Et grovt overslag gir en vadertetthet av samme størrelse som for Steinkjermyra ($14 \text{ terr./}0,4 \text{ km} = 35 \text{ terr./km}$), men spurvefugltettheten er noe mindre enn for Steinkjermyra. Dette skyldes ganske sikkert underestimering av antallet gulerlerevir. Svensson (1978) anbefaler fem, i unntakstilfelle fire gjennomganger for inventering av spurvefugler på myr.

Resultatene viser tydelig at alle de resterende myrene er dårligere fuglemyrer enn Steinkjermyra og Åsamyra. Enkeltbekkasin og gluttsnipe er de dominerende artene. Skogsnipa ble i alle tilfeller observert i utkanten av myra, mot kantskog ved elv.

Om den prosentvise feilen ved disse takseringsresultatene skulle være forholdsvis stor, selv om vadere er lettoppdagelige, er resultatene likevel entydige. Stormyra, f.eks. er større enn Åsamyra, men her ble det funnet bare ett revir av en art, mens Åsamyra hadde 19 revir fordelt på 9 arter.

Hovedforskjellen på Steinkjermyra og Åsamyra og de andre myrene, er at de første to er omtrent oversådd med vannspeil, mens de andre mangler åpent vann så å si helt. Dette er sannsynligvis også årsaken til forskjellen i fugletetthet.

Blandingsskog.

Her ble det foretatt linjetakseringer, de fleste av disse ble gått i den sørvendte lia på nordsida av dalen. Resultatene er satt opp i tabell 3. Ved vurdering av resultatene må en ta i betraktning det lave antallet registreringer totalt, noe som gjør usikkerhetsfaktoren ganske stor.

De dominerende artene er løvsanger og bjørkefink, med henholdsvis 19% og 14% i dominansverdi. At skogen er av en rikere type understrekes av at krevende arter som bokfink, gransanger, og munk kommer høyt opp på lista. At bøksangeren ble registrert er også en god indikasjon på områdets rikhet. Denne arten er registrert svært få ganger tidligere i Trøndelag (Haftorn 1971).

Beregning av artsdiversiteten etter Shannon-Wiener's formel, ($H^1 = - \sum_{i=1}^S p_i \ln p_i$, hvor p_i er dominansverdien for art nr i), er 2,69. Tilsvarende tall for fjellområdet fra Vera til Sørli 1974-1975 var 2,79 (Nygård et.al., 1976) og for Vefsna 1974 2,56 (Moksnes og Vie, 1975). Ideelt skal diversitetsindeksen gi beskjed om "mangfoldet" i et avgrenset område, slik at det området som har høyest artsdiversitetsindeks også skal ha størst mangfold. Det synes imidlertid klart at det er store feilkilder innebygget i denne metoden. Observatørene kan definere vegetasjonstypen mer eller mindre strengt, vurdere avstander ulikt, og områdene kan være mer eller mindre mosaikkpregete. Videre spiller tidspunkt på døgnet og i sesongen inn, likeså observasjonsmengden. Det er derfor farlig å trekke sammenligninger mellom områder som baserer

seg på noen tiendelers forskjell i diversitetsindeks. Etter min mening kan ingen indeks helt erstatte en vurdering basert på kjennskapen til de ulike artenes miljøkrav og generelle utbredelsesmønster.

Problemene omkring måling av diversitet er behandlet av Bevanger (1978).

Granskog.

Bjørkefinken er den dominerende arten, med en dominansverdi på 20%, mot 27% i Forra-området (Moksnes 1977). Løvsangeren og måltrosten har byttet plass på lista for disse to granskogtypene. Dette gjenspeiler klart at granskogen i Imsdalen er mer av lavlandstypen enn i Forra-området, hvor bjørkinnblandingen er betydelig.

Ytterligere vurderinger er risikofylte ut fra det begrensede materialet.

Lauvskog.

Her er materialet så lite at alle konklusjoner vil være risikofylte. At gråtrasten ser ut til å dominere over løvsangeren og bjørkefinken, vitner om en frodig vegetasjon. Det gjør også det høye antallet observasjoner pr. minutt (1,2).

Tabell 1. Antall territorier, relative dominansverdier og tetthet for de registrerte fugleartene på Steinkjermyra.

	Antall territorier	Dominansverdi i %	Tetthet i terr./km ²
Gulerle	26	30	20
Småspove	14	16	10,7
Rødstilk	12	14	9,3
Heilo	6	7	4,7
Brushane	6	7	4,7
Vipe	6	7	4,7
Fiskemåke	3	3	2
Enkeltbekkasin	3	3	2
Heipiplerke	3	3	2
Gluttsnipe	2	2	1,3
Grønnstilk	1	1	0,7
Storspove	1	1	0,7
Krikkand	1	1	0,7
Stokkand	1	1	0,7
Trane	1	1	0,7
Sivspurv	1	1	0,7
Totalt	87 territorier		

Det takserte areal var 1,5 km².

Dette gir en total tetthet av 58 terr./km².

Tabell 2. Antall territorier funnet ved en enkelt gjennomgang av de større myrene i Imsdalen. Se kart side 9.

	Asamyra	Ny-sæter- myra ¹⁾	Krokåt- myra ²⁾	Skog- slått- myra ³⁾	Hamp- tjønn- myra ⁴⁾	Litlflåu- myra ⁵⁾	Stor- myra ⁶⁾	(uten navn a) ⁷⁾	(uten navn b) ⁸⁾
Gulerle	4								
Småspove	4			1					
Vipe	3			1					
Brushane	2								
Rødstilk	2								
Enkeltbekkasin	1		1	2	1		1		
Gluttsnipe	1	1		1		1			
Storspove	1								
Dvergfolk	1								
Skogsnipe			1		1-2				1
Totalt	19	1	2	5	2-3	1	1	0	1 territorier

Tabell 3. Resultat av linjetakseringene i blandingsskog.

	Antall observasjoner	Dominansverdi i %
Løvsanger	57	19
Bjørkefink	43	14
Rødvingetrost	29	9
Gråtrost	29	9
Bokfink	28	9
Jernspurv	17	6
Gransanger	16	5
Rødstrupe	15	5
Munk	14	5
Måltrost	10	3
Grønnsisik	8	3
Trepiplerke	7	2
Fuglekonge	5	2
Hagefluesnapper	4	1
Dompap	4	1
Rødstjert	3	1
Kjøttmeis	3	1
Enkeltbekkasin	2	1
Hagesanger	2	1
Svarttrost	2	1
Granmeis	2	1
Rugde	1	
Skogsnipe	1	
Haukugle	1	
Skjære	1	
Kråke	1	
Gjerdesmett	1	
Bøksanger	1	
Korsnebb ubest.	1	

308

Antall minutter taksert: 355

Antall observasjoner/minutt 0,87.

Tabell 4. Resultat av linjetakseringene i granskog.

	Antall observasjoner	Dominansverdi i %
Bjørkefink	20	22
Måltrost	14	15
Gråtrost	10	11
Rødvingetrost	8	9
Løvsanger	7	8
Bokfink	7	8
Rødstrupe	6	6
Rugde	4	4
Trepipplerke	4	4
Nøtteskrike	2	2
Jernspurv	2	2
Grå fluesnapper	2	2
Orrfugl/storfugl	1	1
Enkeltbekkasin	1	1
Ringdue	1	1
Tretåspett	1	1
Hagefluesnapper	1	1
Fuglekonge	1	1
Granmeis	1	1

93

Antall minutter taksert: 235

Antall observasjoner/minutt: 0,40.

Tabell 5. Resultat av linjetakseringene i lauvskog
(dominert av bjørk, or, selje og hegg)
langs Imsa.

	Antall observasjoner	Dominansverdi i %
Gråtrost	11	20
Løvsanger	10	18
Bjørkefink	10	18
Rødvingetrost	6	11
Munk	3	5
Bokfink	3	5
Hagefluesnapper	2	4
Gulspurv	2	4
Sivspurv	2	4
Enkeltbekkasin	1	2
Kråke	1	2
Jernspurv	1	2
Trepipplerke	1	2
Gulsanger	1	2
Gransanger	1	2
Kjøttmeis	1	2

56

Antall minutter taksert: 45

Antall observasjoner/minutt: 1,2.

SAMLET ARTSOVERSIKT

Når denne rapporten trykkes har jeg opplysninger om 103 observerte fuglearter fra Imsdalen og Roktdalen. 26 av disse artene er påvist hekkende, i tillegg hekker etter all sannsynlighet 65 arter. Den korte undersøkelsesperioden får ta skylden for at ikke flere arter er påvist hekkende. Dessuten besøker sikkert flere arter som ikke er med på lista dalen sporadisk.

Vurderingen av karakteristikkene "sjelden", "fåtalig" og "tallrik" er bygd på skjønn og erfaring fra andre områder, og kan sikkert være gjenstand for diskusjon for enkelte arters vedkommende.

Det er de store myrene som gir dalføret sitt særpreg. De gir også gode livsvilkår for en rekke arter vadefugl. Småspove, rødstilk, vipe og brushane er karakterarter. Gulerla har her en tett bestand, og dette er så vidt jeg vet den eneste betydelige lavlandsforekomsten av arten i Trøndelag. Gulerla er en art med et typisk østlig utbredelsesmønster. Den stolte og sky trana finner seg også til rette her i dalen.

Enkelte spesialiteter krydrer menyen, så som observasjoner av mandarinand, vierspurv og musvåk. Den krevende bøksangeren hekker sannsynligvis i den sørvendte lia på nordsida av Imsdalen.

På sørsida av dalen ligger flere canyonformede tverrdaler, og disse gir gode hekkemuligheter for rovfugler og ravn. Nedenfor disse ligger de store, åpne myrene, som er rike på potensielle byttedyr. Forholdene ligger derfor til rette for et rikt og variert dyreliv, og et fint økologisk samspill.

Tabell 6. Artsliste for Imsdalen og Roktdalen.

Tegnforklaring:

H = sikker hekking konstatert. Reir med egg eller kull med nyutfløyne unger.

h = sannsynlig hekking. Hevding av territorium, engstelig atferd, m.v.

Intet symbol = arten er sannsynligvis en tilfeldig gjest.

+++ = vanlig, tallrik

++ = fåtallig, men regelmessig

+ = sjelden, sporadisk

Observatører: T.N.: Torgeir Nygård

T.T.: Toralf Tysse

Gråhegre, <u>Ardea cinerea</u>	+	1 individ observert i Imsdalen, 19/6-1978 (T.N.).
Stokkand, <u>Anas platyrhynchos</u>	h++	1 ♂ i Såtjønna, 27/5-1978 (T.N.).
Brunnakke, <u>Anas penelope</u>	h++	1 engstelig ♀ i Roktsjøen 18/6-1978 (T.N.).
Krikkand, <u>Anas crecca</u>	h++	1 engstelig ♀, Steinkjermyra, 16/6-1978 (T.N.).
Mandarinand, <u>Aix galericulata</u>	+	1 ♂, Steinkjermyra, 7/5-1977 (T.T.).
Toppand, <u>Aythya fuligula</u>	h+	2 ♂♂, Steinkjermyra, 16/6-1978 (T.N.).
Kvinand, <u>Bucephala clangula</u>	h++	Vanlig.
Kongeørn, <u>Aquila chrysaetos</u>	++	Opptrer regelmessig i området.
Fjellvåk, <u>Buteo lagopus</u>	H++	Hekker regelmessig.
Musvåk, <u>Buteo buteo</u>	+	Ett individ sett i Imsdalen 1/5 1977 (T.T.).
Hønsehauk, <u>Accipiter gentilis</u>	h+	Fluktspill observert i området våren 1977 (T.T.).
Spurvehauk, <u>Accipiter nisus</u>	h+	Fluktspill observert to steder våren 1977 (T.T.).
Jaktfalk, <u>Falco rusticolus</u>	+	Sees oftest om høsten.
Dvergfalk, <u>Falco columbarius</u>	H++	Reir med 4 egg funnet 23/6 1978 (T.N.)

Tårnfalk, <u>Falco tinnunculus</u>	h+	1 ♂ jaktet over Åsa 23/6-1978 (T.N.). Flere observasjoner våren 1977 (T.T.).
Fjellrype, <u>Lagopus mutus</u>	h++	
Lirype, <u>Lagopus lagopus</u>	h+++	
Storfugl, <u>Tetrao urogallus</u>	h++	"Bra bestand" (T.T.).
Orrfugl, <u>Lyrurus tetrix</u>	h++	"Meget bra bestand i Roktdalen" (T.T.).
Jerpe, <u>Tetrastes bonasia</u>	h++	"Vanlig" (T.T.).
Trane, <u>Grus grus</u>	H+	Hekket i Imsdalen både 1977 (T.T.) og 1978 (T.N.).
Heilo, <u>Pluvialis apricaria</u>	H++(+)	
Sandlo, <u>Charadrius hiaticula</u>	h+	1 individ observert 28/4-1977 på fjellet sør for Roktdalen (T.T.).
Vipe, <u>Vanellus vanellus</u>	H+++	Hekker på Steinkjermyra og Åsamyra.
Enkeltbekkasin, <u>Gallinago gallinago</u>	h+++	
Rugde, <u>Scolopax rusticola</u>	h+++	
Storspove, <u>Numenius arquata</u>	h+	1 par holdt til på Steinkjermyra våren 1978 (T.N.).
Småspove, <u>Numenius phaeopus</u>	h+++	Meget tallrik på myrene.
Strandsnipe, <u>Tringa hypoleucos</u>	H+++	To nyklekte unger ved Snøåselva, 23/6-1978 (T.N.).
Skogsnipe, <u>Tringa ochropus</u>	h++	Vanlig ved Imsa og Stigåa.
Grønnstilk, <u>Tringa glareola</u>	h+	1 revir på Steinkjermyra våren 1978 (T.N.).
Rødstilk, <u>Tringa totanus</u>	H+++	Reir funnet på Steinkjermyra 20/6-1978 (Jan Åge Riseth).
Brushane, <u>Philomachus pugnax</u>	h++	23 individer, herav 12 spillende hanner på Steinkjermyra, 26/5-1977 (T.T.).
Temmincksnipe, <u>Calidris temminckii</u>	+	1 individ hørt på Steinkjermyra 30/5-1977 (T.T.).
Fjelljo, <u>Stercorarius longicaudus</u>	h+	Årviss på Flatfjellet.
Fiskemåke, <u>Larus canus</u>	H+++	Hekker vanlig
Ringdue, <u>Columba palumbus</u>	h+++	Opptrådte i store flokker på åkrene våren 1978 (T.N.).
Tyrkerdue, <u>Streptopelia decaocto</u>	+	Sett noen få ganger i Imsdalen (Ove Steinkjer).
Gjøk, <u>Cuculus canorus</u>	h++	
Jordugle, <u>Asio flammeus</u>	h+	Minst ett par i Roktdalen 1977 (T.T.).

Haukugle, <u>Surnia ulula</u>	H+	1 voksen + 5-6 utfløyne unger ved Kjøblisetra 19/6-1978 (T.N.).
Grønnspekk, <u>Picus viridis</u>	h+	1 ♂ 20/5-1977, Roktdalen (T.T.).
Flaggspekk, <u>Dendrocopus major</u>	h+	
Tretåspekk, <u>Picoides tridactylus</u>	h+	1 ♂ trommet ved Imsa 17/6-1978 (T.N.).
Svartspekk, <u>Dryocopus martius</u>	h+	1 osp med svartspetthull vest for Stigåa (T.N.).
Vvndehals, <u>Jynx torquilla</u>	h+	Hørt i Roktdalen 1977 (T.T.).
Låvesvale, <u>Hirundo rustica</u>	H+++	Hekker på gårdene.
Taksvale, <u>Delichon urbica</u>	H+++	Hekker på gårdene.
Trepiplerke, <u>Anthus trivialis</u>	h+++	
Heipiplerke, <u>Anthus pratensis</u>	h++(+)	Sangflukt observert på Steinkjermyra 23/6-1978 (T.N.). Meget tallrik på trekket (2-300) 15/5-1977 (T.T.).
Gulerle, <u>Motacilla flava</u>	H+++	Meget bra bestand på Steinkjermyra. Reir med egg 16/6-1978 (T.N.).
Linerle, <u>Motacilla alba</u>	H+++	
Varsler, <u>Lanius excubitor</u>	H+	2 voksne og 3 unger ved Kleivsandsetra 22/6-1978 (T.N.).
Stær, <u>Sturnus vulgaris</u>	H+++	Hekker på og ved gårdene.
Nøtteskrike, <u>Garrulus glandarius</u>	h++	
Lavskrike, <u>Perisoreus infaustus</u>	h+	1 individ mobbet haukugle 19/6-1978 (T.N.). 2 individer observert 12/9-1976 i Roktdalen (T.T.).
Skjære, <u>Pica pica</u>	H++	
Kornkråke, <u>Corvus frugilegus</u>	+	1 individ 13/1-1977 og 1 individ 30/5-1977 i Imsdalen (T.T.).
Kråke, <u>Corvus corone</u>	h++	
Ravn, <u>Corvus corax</u>	H++	Reir i Store Landskoro 1978. Utfløyne unger sett (T.N.).
Fossefall, <u>Cinclus cinclus</u>	h+	
Gjerdesmegg, <u>Troglodytes troglodytes</u>	h+	Fåtallig i Imsdalen.
Jernspurv, <u>Prunella modularis</u>	h+++	
Gulsanger, <u>Hippolais icterina</u>	h++	Holder til i frodig lauvskog.
Hagesanger, <u>Sylvia borin</u>	H++	1 individ med reirmateriale sett 23/6-1978, Steinkjer (T.N.).

Munk, <u>Sylvia atricapilla</u>	H+++	1 reir med 5 egg, Steinkjer 21/6-1978 (T.N.).
Tornsanger, <u>Sylvia communis</u>	+	"Svært fåtallig" (T.T.).
Løvsanger, <u>Phylloscopus trochilus</u>	h+++	Den antakeligvis tallrikaste arten i Imsdalen
Gransanger, <u>Phylloscopus collybita</u>	h+++	
Bøksanger, <u>Phylloscopus sibilatrix</u>	h+	1 syngende ♂ i Elgslia 21/6-1978 (T.N.). Dette er en av de ytterst få kjente observasjoner av arten i Nord-Trøndelag.
Fuglekonge, <u>Regulus regulus</u>	h++	
Hagefluesnapper, <u>Ficedula hypoleuca</u>	h++	
Gråfluesnapper, <u>Muscicapa striata</u>	H++	1 reir med 5 egg ved Kjøblisetra 22/6-1978 (T.N.).
Steinskvett, <u>Oenanthe oenanthe</u>	h+	
Buskskvett, <u>Saxicola rubetra</u>	h++	
Rødstjert, <u>Phoenicurus phoenicurus</u>	h++	
Blåstrupe, <u>Luscinia svecia</u>	h+	Fins i høgfjellet på sørsida av Imsdalen.
Rødstrupe, <u>Erithacus rubecula</u>	h++	
Ringtrost, <u>Turdus torquatus</u>	h++	Vanlig i skarene i Imsdalen og Roktdalen (T.T.).
Svarttrost, <u>Turdus merula</u>	h++	
Rødvingetrost, <u>Turdus iliacus</u>	H+++	
Måltrost, <u>Turdus philomelos</u>	H+++	
Gråtrost, <u>Turdus pilaris</u>	H+++	
Løvmeis, <u>Parus palustris</u>	+	
Granmeis, <u>Parus montanus</u>	h+++	
Toppmeis, <u>Parus cristatus</u>	+	
Blåmeis, <u>Parus caeruleus</u>	+	
Svartmeis, <u>Parus ater</u>	+	
Kjøttmeis, <u>Parus major</u>	h++	
Trekryper, <u>Certhia familiaris</u>	h+	2 observert i Roktdalen og 2 observert i Imsdalen 1977 (T.T.).
Gråspurv, <u>Passer domesticus</u>	H+	Hekker ved gårdene.
Bokfink, <u>Fringilla coelebs</u>	h+++	Meget vanlig.
Bjørkefink, <u>Fringilla montifringilla</u>	H+++	Nest etter løvsangeren den tallrikaste arten i området.
Dompap, <u>Pyrrhula pyrrhula</u>	h++	
Grønnfink, <u>Carduelis chloris</u>	h+	1 par 4/3-1977 i Imsdalen, 1 ♂ 5/3-1978 i Imsdalen (T.T.).

Grønnsisik, <u>Carduelis spinus</u>	h++	
Gråsisik, <u>Carduelis carduelis</u>	h++	Tallrik om vinteren.
Grankorsnebb, <u>Loxia curvirostra</u>	h++	
Furukorsnebb, <u>Loxia pytyo- psittacus</u>	+	5 individer 14/11-1976 i Roktdalen (T.T.).
Vierspurv, <u>Emberiza rustica</u>	h+	1 syngende ♂ ved Imsa 15/5-1977 (T.T.). Denne arten er bare observert få ganger i Trøndelag.
Sivspurv, <u>Emberiza schoeniclus</u>	h++	
Gulspurv, <u>Emberiza citrinella</u>	h++	
Lappspurv, <u>Calcarius lapponicus</u>	h++	Bra bestand på Flatfjellet.

Øverst i Lille Landskoro.

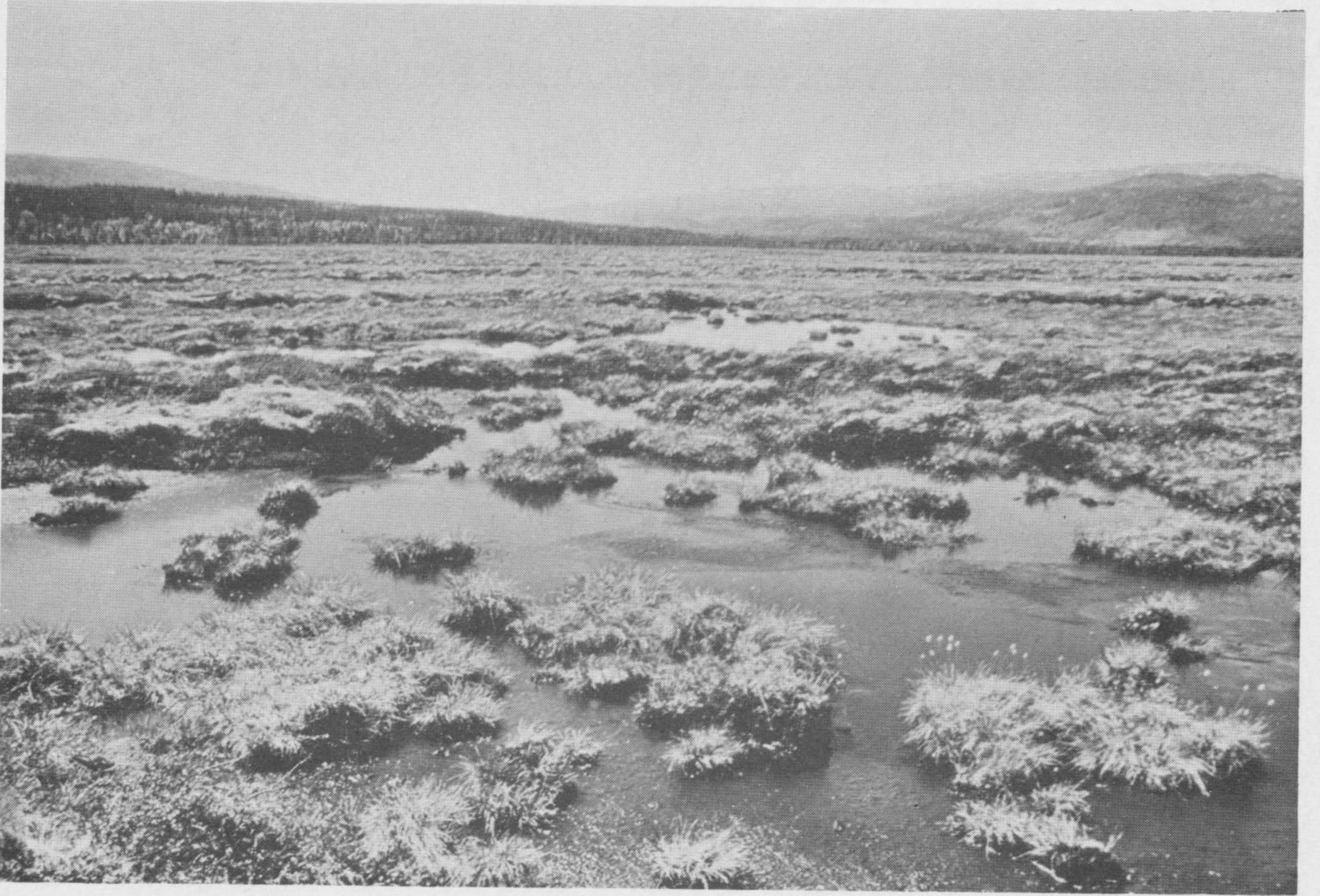
DE ORNITOLOGISKE VERNEINTERESSENE

Fuglelivet.

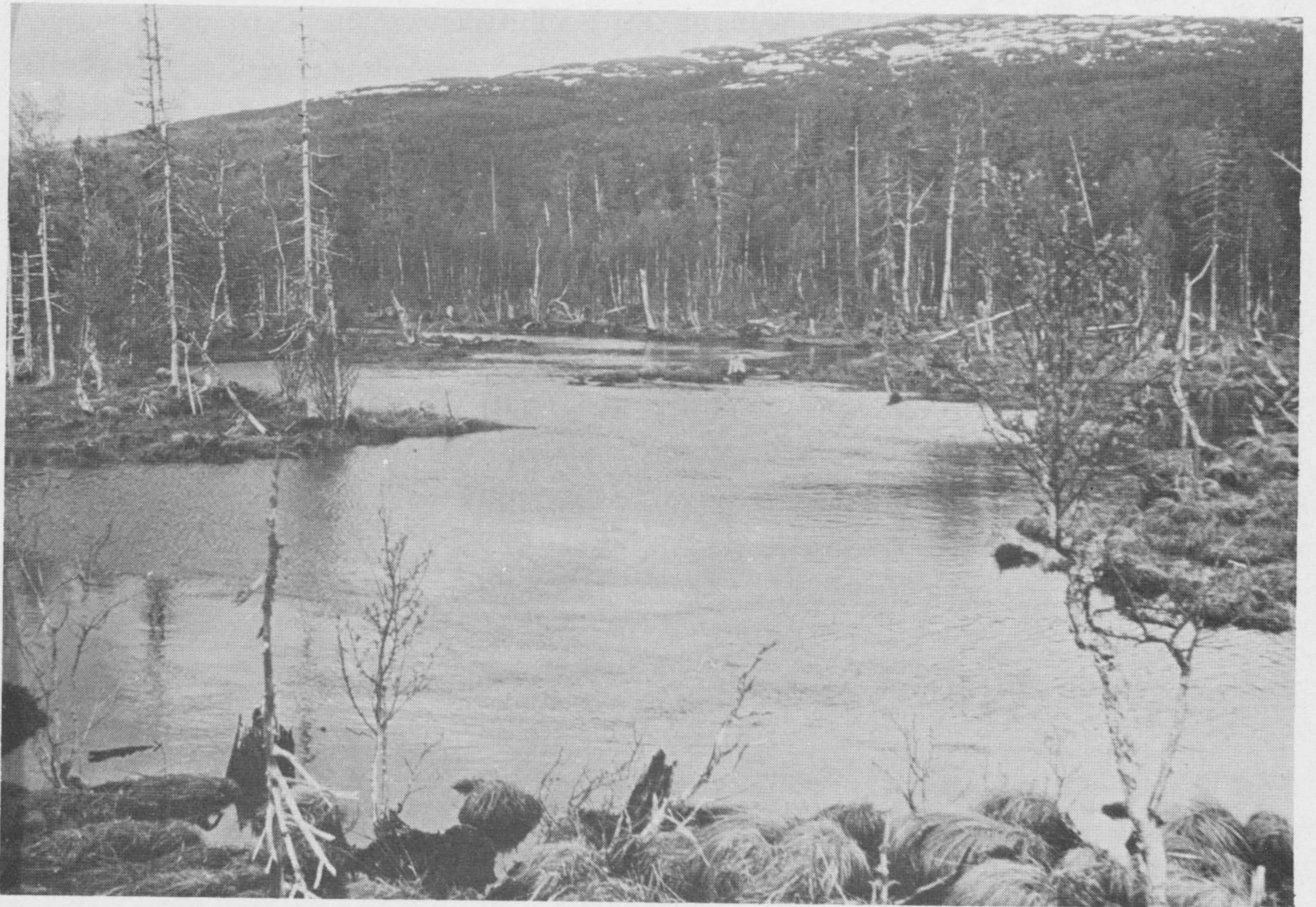
Det som gjør Imsdalen av spesiell verdi for fuglelivet er de to store blautmyrene, Steinkjermyra og Åsamyra. Disse er begge fattige myrer sett ut fra et botanisk synspunkt. De er uframkommelige store deler av sommersesongen, men de er akkurat den typen myr som en lang rekke vadefugler og andre arter knyttet til vann liker. De talløse vannpytter og tjern gir tydeligvis grunnlag for en rik produksjon av insekter. Tettheten av vadefugl på Steinkjermyra og Åsamyra er stor. 51 vaderterritorier ble registrert bare på Steinkjermyra. Dette gir omtrent den samme tettheten som på de meget verneverdige Forra-myrene i Levanger kommune. Den sky trana hekker på myrene her, og det fins en brushaneleik av bra størrelse. En nokså unik bestand av gulerle fins her. Ellers blir en overrasket over det høye antallet skogsnipe i kantskogen langs elva. Steinkjermyra og Åsamyra er svært like når det gjelder fuglesammensetning og tetthet. Det er naturlig å se på disse som en enhet, det vil si som ei enkelt myr gjennomskåret av Imsa. Disse to myrene skiller seg markert ut fra de andre myrene i dalføret. Ingen av de andre inneholdt påviselige ornitologiske verneverdier, og representerer følgelig intet konfliktstoff.

Steinkjermyra som typeeksempel og undervisningsobjekt.

Myra er et skoleeksempel på ei nedbørsmyr. Den har drenerings-sone (lagg) på alle sider, og er høyest på midten, slik som ei nedbørsmyr av typisk utforming skal være. På enkelte steder kan en se ulike suksesjonsstadier av furu og bjørk forsøke å vandre inn over myra. I det hele tatt er myra som klippet ut av ei lærebok. Den egner seg derfor utmerket som undervisningsobjekt i vegetasjonslære i tillegg til ornitologi og naturgeografi.

Store deler av Steinkjermyra er våt og vanskelig å ferdes på.

Ved Såtjønnbekken er det et parti med sumpskog.

Steinkjermyra sammenlignet med andre myrer i og utenfor kommunen.

Steinkjermyra har en sammenhengende, homogen og så godt som uberørt myrflate på nesten 2 km². Dette er den klart største i kommunen, og det er vel knapt ei myr i Trøndelag av tilsvarende format og utforming. Bare ei myr i Snåsa kan sammenlignes med Steinkjermyra når det gjelder fuglelivet, og det er Gaundalsmyra. Disse to myrene er likevel nokså forskjellige. Steinkjermyra er størst, og artssammensetningen er annerledes. Det er mer heilo og brushane på Gaundalsmyra, mens det er mer gulerle og rødstilk på Steinkjermyra. Begge har imidlertid høy ornitologisk verneverdi. En skal være oppmerksom på at Steinkjermyra er lettere tilgjengelig enn Gaundalsmyra og derfor mer sårbar i hekketida.

Det må understrekes sterkt at ingen andre myrer i Snåsa kommune når opp til de to ovennevnte myrene i ornitologisk sammenheng. Da Seisjømyrene har vært trukket fram i debatten, er det på sin plass å nevne at disse myrene er forholdsvis fattige på fugl, og er av en helt annen utforming enn Steinkjermyra. Da er myrene i øvre deler av Almadalen rikere fuglemyrer, men ikke så rike som Steinkjermyra og Gaundalsmyra. Se ellers Nygård et.al. (1976).

Sett i større sammenheng kan en uten videre si at komplekset Steinkjermyra - Åsamyra er verneverdig i landsdels-sammenheng. Dette skulle være godt dokumentert ut i fra en sammenligning med f.eks. Forramyrene. Det er meget sannsynlig at Steinkjermyra også må gis nasjonal verneverdi. Det vil være vanskelig å finne ei nedbørsmyr av tilsvarende størrelse, homogenitet, typisk utforming og fugletetthet i hele Sør-Norge.

Kommentar til dyrkingsprosjektet.

Debatten omkring dette prosjektet har pågått i mange år, og både sakligheter og usakligheter har i tidens løp kommet på

trykk i dagspressen. Hovedtendensen i debatten har vært å sette naturverninteressene opp mot dyrkingsinteressene. En avisoverskrift får stå som eksempel på dette:

"Viktigere å verne menneskene enn fuglene på Steinkjermyra".
(Trønder-Avisa 24/11-1978).

Det må være lov å stille spørsmål om det ikke kunne gå an å kombinere naturvern- og dyrkingsinteresser i dette tilfellet. Ville det ikke være naturlig å starte opp med å dyrke det som fins av fastmark og bakkemyr innenfor prosjektområdet? Dette arealet utgjør ca 4000 mål, som ikke er kontroversielle i denne saken. Hvis en samtidig får senket elveterskelen ved Vesterås, skulle de allerede dyrkede arealene i dalen bli sikret mot flom.

Det synes også naturlig å reise spørsmålet om det ikke skulle være mulig å utvide prosjektet innover mot Hevdesåsen i Roktdalen, hvor det tidligere har vært planer om store dyrkingsprosjekter.

Hvis en følger det opplegget som er skissert ovenfor, kan de ca 2500 verneverdige målene få hvile inntil de langsiktige landbrukspolitiske og naturvernmessige målsettingene er bedre klarlagt.

Konklusjon.

En moderne og tidsmessig forvaltning av våre naturressurser krever at det tas hensyn til både næringsinteresser og naturverninteresser. Dette er myndighetenes klare plikt.

Spesielt må en være varsom med uopprettelige inngrep i enestående naturdokumenter så lenge det fins klare alternativer som i dette tilfellet.

Enhver oppgrøfting av Steinkjermyra og Åsamyra, helt eller delvis, vil gjøre ubotelig skade. For Steinkjermyras vedkommende fins det ingen kompromissløsninger. Enhver beskjerping vil ødelegge denne myras egenart, og dermed også mye av dens verneverdi. Steinkjermyra, og helst også Åsamyra, bør legges ut til et myrreservat.

LITTERATUR

- Alm, B., A. Enemar, H. Myhrberg og S. Svensson (1965).
The density of birds in two study areas of the
alpine region in Southern Lapland in 1964.
Acta Univ. Lund II 4: 1-14.
- Bevanger, K. (1978).
Fuglefaunaen i Kobbelvområdet, Sørfold og Hamarøy
kommuner. Kvantitative og kvalitative registreringer
sommeren 1977.
K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport. Zool. Ser.
1978-6: 1-62.
- Enemar, A. (1959).
On the determination of the size and composition of
a passerine bird population during the breeding
season.
Vår Fågelvärld, Suppl. 2: 1-114.
- Haftorn, S. (1971).
Norges Fugler. Oslo. Universitetsforlaget. 862 s.
- Hovde, O. (1967).
Markundersøkelser i Imsdalen i Snåsa herred, Nord-
Trøndelag fylke.
Molde/Oslo. Stensilert. 25 s.
- Moksnes, A. (1977).
Fuglefaunaen i Forraområdet i Nord-Trøndelag. Slutt-
rapport fra undersøkelsene 1970-72.
K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser.
1977-3: 1-56.
- Moksnes, A. og G. Vie (1975).
Ornitologiske undersøkelser i reguleringsområdet for
de planlagte Vefsnaverkene 1974.
K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser.
1975-9: 1-31.

Nygård, T., P.G. Thingstad, S. Karslen, K. Krogstad og T. Kvam.
Ornitologiske undersøkelser i fjellområdet fra
Vera til Sørli, Nord-Trøndelag.

Norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser.
1976-3: 1-91.

Svensson, S. (1978).

Förenklad revirkarteringsmetod för inventering av
fåglar på myrvar och mossor.

Vår Fågelvärld 37: 9-18.

Tidsskriftet Trøndersk Natur kom første gang ut i 1972 på privat initiativ, men gikk dessverre inn i 1974. Da det fortsatt viste seg å være behov for et naturtidsskrift i trøndelagsfylkene, tok Norsk Ornitologisk Forening avdeling Nord-Trøndelag utgivelsen opp igjen i samarbeid med fylkesavdelingen i Sør-Trøndelag. De to NOF-avdelingene er ansvarlige for kontinuiteten i utgivelsen selv om bladet ikke fungerer som et rent medlemsblad. Bladet sendes automatisk til alle som er medlemmer i en av de to fylkesavdelingene, og til abonnenter i hele Norge.

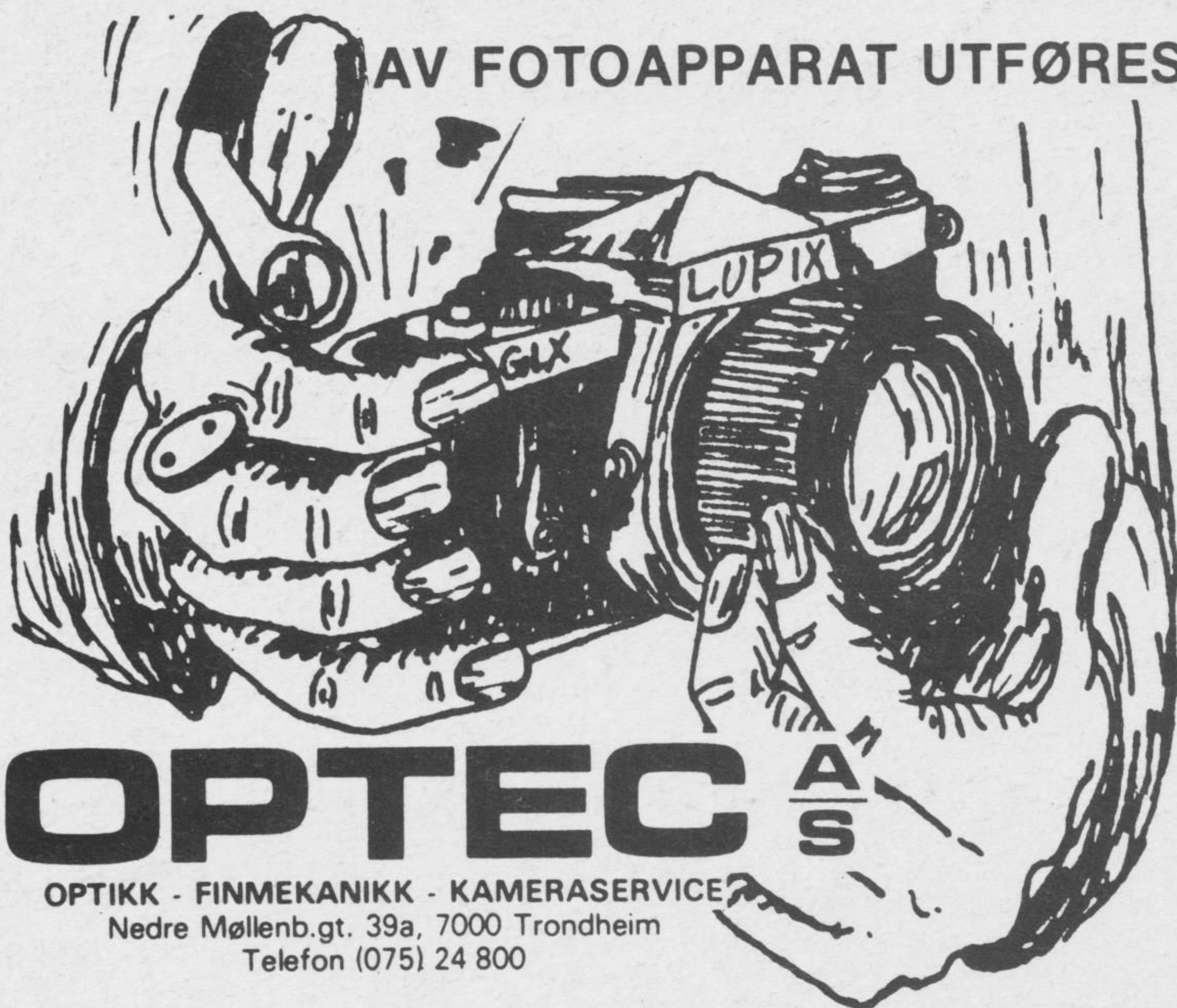
Trøndersk Natur er ment å være et naturtidsskrift hvor stoffet skal være variert, og avspeile trøndersk natur i videste forstand. I tillegg til fuglestoff vil du finne artikler om insekter og planteliv. Stoffutvalget er avhengig av hva redaksjonen får tilsendt fra leserne.

Abonnementskostnaden for 1979 er kr. 20,- , og kan innbetales til postgirokonto nr. 3 60 19 52.

Redaksjonens adresse : Postboks 1719, Rosenborg
7001 TRONDHEIM.

REPARASJON, KONTROLL OG JUSTERING

AV FOTOAPPARAT UTFØRES

OPTEC ^A/_S

OPTIKK - FINMEKANIKK - KAMERASERVICE

Nedre Møllenb.gt. 39a, 7000 Trondheim

Telefon (075) 24 800